

ОБЕСНÉ ПРÁВО

ФОРМУВАННЯ СПРОМОЖНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ МУНІЦИПАЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Бойко Ю. В.

*старший викладач кафедри конституційного,
адміністративного та міжнародного права
Маріупольського державного університету
м. Маріуполь, Донецька область, Україна*

Формування місцевого самоврядування виявилось одним із найбільш складних та суперечливих завдань становлення сучасної державності України. Вдосконалення місцевого самоврядування в Україні вимагає побудови нової системи організації публічної влади на місцях, що стало гаслом проведення реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади в Україні. Закріплене в Конституції України право «територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» у більшості територіальних громад залишилось не реалізованим. Функціонування місцевого самоврядування у більшості територіальних громад не забезпечує створення та підтримки сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту її прав, надання мешканцям територіальних громад якісних та доступних публічних послуг на основі сталого розвитку дієздатної громади. З огляду на ці проблеми, зокрема наділення територіальних громад більшими ресурсами та мобілізація їхніх внутрішніх резервів набувають усе більшої актуальності, яка обумовлена теоретичною та практичною значущістю питань, пов'язаних з добровільним об'єднанням дрібних територіальних громад сіл, селищ та міст для того щоб вони стали спроможними.

В рамках проведення муніципальної реформи, що реалізується в даний час в Україні, Кабінет Міністрів України прийняв 1 квітня 2014 року «Концепцію реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» [1]. За Концепцією в Україні має бути побудована проста та логічна система місцевого самоврядування, яка здатна забезпечити нормальне та комфортне життя українських громадян у містах та селах. Метою реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади є підвищення якості життя людей у містах, селищах та селах шляхом забезпечення спроможності органів місцевого самоврядування створювати економічні та соціальні умови розвитку територіальних громад та їх об'єднань, а також забезпечення місцевими органами виконавчої влади, територіальними органами центральних органів виконавчої влади територіальної доступності жителів цих територіальних громад до адміністративних, соціальних та інших послуг. Через вели-

ку подрібненість територіальних громад, функціонування місцевого самоврядування не забезпечує створення сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту її прав, надання мешканцям територіальних громад якісних та доступних публічних послуг. Виходячи з цього, розв'язання цієї проблеми можна шляхом створення правових умов добровільного об'єднання територіальних громад, в яких утворюються дієздатні органи місцевого самоврядування, спроможні виконувати законодавчо визначені повні та виключні власні, а також делеговані державою повноваження.

Досвід державного стимулювання муніципалітетів до об'єднання свого часу продемонстрували країни-члени ЄС, тому звернення до зарубіжного досвіду модернізації місцевого самоврядування, визначення загальних (у європейському контексті) і специфічних (національних і регіональних) характеристик даного процесу представляються вельми актуальним завданням [2].

Аналіз зарубіжних нормативно-правових акти дає змогу виділити два шляхи об'єднання територіальних громад: один шлях, яким ішли Словаччина, Польща, Латвія, Данія. Вони ухвалили закон про зміну адміністративно-територіального устрою на рівні держави. Україна пішла іншим шляхом, шляхом, яким ішла, скажімо, Латвія в 1999 р., Данія в 1970-х роках. Вони ухвалили закон про добровільне об'єднання територіальних громад. У Данії був такий закон ухвалений в 1970 р. Серед більше двох тисяч муніципалітетів, що існували в Данії, об'єднались більше тисячі. У Латвії такий закон був ухвалений в 1999 році. До 2000-го року на добровільній основі об'єдналися більш ніж половина територіальних громад [3, с. 510–511].

Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [4] № 157-VIII від 05.02.2015 р. спроможні територіальні громади утворюються шляхом добровільного об'єднання дрібних територіальних громад сіл, селищ та міст. Метою закону є створення спроможних територіальних громад, які в інтересах місцевого населення безпосередньо та через органи місцевого самоврядування на підставі закону можуть здійснювати регулювання і управління суттєвою часткою суспільних справ, що належать до їх повноважень, надавати якісні послуги у сфері освіти, культури, медицини, соціального захисту, житлово-комунального господарства, забезпечення охорони громадського порядку та в інших життєво важливих сферах і наділені достатніми фінансовими, інфраструктурними та кадровими ресурсами.

Закон визначає і основні умови добровільного об'єднання територіальних громад: у складі не може існувати іншої територіальної громади, територія має бути нерозривною, має бути розташована в межах однієї області. При добровільному об'єднанні беруться до уваги історичні, природні, етнічні, культурні та інші чинники, якість та доступність публічних послуг не можуть бути нижчими ніж до об'єднання.

Закон також чітко визначає вимоги до проектів рішень добровільного об'єднання громад. В разі утворення об'єднаної територіальної громади повноваження органів місцевого самоврядування, сільських, селищних голів, що об'єдналися, припиняються з моменту набуття повноважень новообраними

органами місцевого самоврядування, сільським, селищним головою територіальної громади, утвореної внаслідок добровільного об'єднання.

Тобто Законом закладено нову концептуальну основу територіальної організації місцевого самоврядування в Україні, коли утворення спроможних громад має відбуватися саме за їх участю. У Законі зроблено спробу під час вирішення питань щодо формування нових територіальних громад поєднати місцеві та державні інтереси, максимально залучити до цього процесу громадськість. Вони наділятимуться повноваженнями вирішувати переважну більшість питань соціального розвитку та життєдіяльності громадян не лише в межах населених пунктів, а й за їх межами. Функції місцевого самоврядування здійснюватимуть ради новостворених громад, які діятимуть замість сільських, селищних та міських рад. На районному та регіональному рівнях місцевого самоврядування діятимуть районні та регіональні ради, які, на відміну від нинішніх районних і обласних рад, створюватимуть виконавчі комітети для вирішення спільних питань територіальних громад у межах району та регіону.

Для забезпечення реалізації ЗУ «Про добровільне об'єднання територіальних громад» 8 квітня 2015 року Уряд затвердив Методику формування спроможних територіальних громад [5] (постанова КМУ № 214 від 08.04.2015 – далі Методика), де визначені основні критерії та умови формування спроможних громад, принципи визначення адміністративних центрів громад та зон їх впливу, зон доступності населених пунктів до адміністративного центру та інші нормативи. Затвердження Методики формування спроможних територіальних громад є першим етапом реалізації закону «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Згідно з положеннями Методики, території громад формуються з врахуванням принципу повсюдності, а також мають бути нерозривними, розташованими в межах області та, по можливості, в межах одного району. Також в Методиці містяться вимоги щодо розробки проекту Перспективного плану формування територій громад кожної області.

До перспективного плану формування територій громад не були включені ті територіальні громади, створення яких не відповідає Методиці формування спроможних територіальних громад, затвердженої постановою КМУ від 08.04.2015 № 214. Так, станом на 13 серпня 2015 року в Україні створені 43 спроможних об'єднаних територіальних громади, до складу яких увійшли 305 територіальних громад. Держава відповідно до законодавства здійснюватиме фінансову підтримку добровільного об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст шляхом надання об'єднаним територіальним громадам коштів у вигляді субвенцій на формування відповідної інфраструктури згідно з планом соціально-економічного розвитку такої територіальної громади.

Фактично реформа місцевого самоврядування дасть змогу усім громадам мати ресурси аби визначені законом повноваження надавались на достатньому рівні, як у містах так і в селах.

Література:

1. Концепція реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. – Режим доступу: <http://civil-rada.in.ua/?p=477>
2. Kozak M. Fundusze Strukturalne po reformie// Droga do Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej. – Warszawa: PARR, 2000. – P. 26-44.
3. Матвієнко А. С. Об'єднання територіальних громад: досвід Фінляндії та Латвії / А. С. Матвієнко // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – 2013. – Вип. 59. – С. 506–511.
4. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
5. Методика формування спроможних територіальних громад// Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/>

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Циклаурі О. Б.

*старший викладач кафедри конституційного,
адміністративного та міжнародного права
Маріупольського державного університету
м. Маріуполь, Донецька область, Україна*

Перебуваючи на шляху до європейської інтеграції, для нашої країни важливою умовою є дотримання права територіальних громад на місцеве самоврядування та забезпечення спроможності органів місцевого самоврядування, з метою прискорення зазначених процесів постає потреба в оптимізації транскордонного співробітництва нашої держави, подальшому формуванні підґрунтя довгострокової міжнародної співпраці. Пріоритет має надаватися транскордонному співробітництву в економічній, науково-освітній, екологічній, туристичній сферах та іншим напрямам територіальної співпраці на європейському та національному рівнях, але більшої уваги потребує саме локальний рівень – співпраця територіальних громад.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що з метою прискорення процесів стабілізації економіки, розвитку регіонів та підвищення рівня життя населення, наближення до європейських стандартів, в умовах фінансово-економічної та політичної кризи в Україні, національна нормативно-правова база забезпечення незалежності органів місцевого самоврядування потребує подальшого вдосконалення.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану реформування місцевого самоврядування, як основного елемента конституційної реформи (щодо децентралізації влади) та правового регулювання інституту транскордонного співробітництва органів місцевого самоврядування у світлі зазначених реформ.

PANEURÓPSKA
VYSOKÁ ŠKOLA

PRÁVNICKÁ FAKULTA

MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA

Európska tradícia
v medzinárodnom práve:
uplatňovanie ľudských práv

6. – 7. máj 2016 r.

Bratislava,
Slovenská republika

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva

**EURÓPSKA TRADÍCIA V MEDZINÁRODNOM
PRÁVE: UPLATŇOVANIE ĽUDSKÝCH PRÁV**

Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie

**EURÓPSKA TRADÍCIA V MEDZINÁRODNOM PRÁVE:
UPLATŇOVANIE ĽUDSKÝCH PRÁV**

medzinárodnej vedeckej konferencie

6. – 7. máj 2016

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Bratislava

BRATISLAVA 2016

Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie
**EURÓPSKA TRADÍCIA V MEDZINÁRODNOM PRÁVE:
UPLATŇOVANIE ĽUDSKÝCH PRÁV**

/6. – 7. máj 2016/

Šéfredaktor: doc. JUDr. Július KOVÁČ, CSc.

Programový a vedecký výbor: JUDr. Andrej Karpat, PhD
JUDr. Libor Klimek
PaeDr. Zuzana Kurucova, PhD
JUDr. Veronika Skorkova PhD
JUDr. Denisa Soukenikova, PhD
JUDr. Ivan Roháč, LL.M, MBA, PhD
JUDr. Martina Řeřichová

Za odbornú a jazykovú stránku príspevkov zodpovedajú autori.
Rukopis neprešiel jazykovou úpravou.

Vydal: Paneurópska vysoká škola, Bratislava, 2016

OBSAH

TEÓRIA A DEJINY PRÁVA, FILOZOFIU PRÁVA

JUDr. Ľubica Haviarová. Analytický rámec zásady rovnakého zaobchádzania (právna teória, antidiskriminačná legislatíva, súdne rozhodnutia)	8
JUDr. Ing. Vlastimil Vicen. Problematika spravodlivosti v teórii, judikatúre a praxi (analytické úvahy)	19
JUDr. Simona Čerevková. Ľudské práva	33
Бочаров К. В. Византия и варварские королевства	36
Golovko O. M. Information policy of Ukraine: prospects and threats.....	38
Жуган Д. М., Козакевич О. М. Право в умовах глобалізації.....	41
Зафиров Ф. Г. Особенности внешней политики и дипломатии Древней Греции ...	44
Зеленіна М. В. Інститут подвійного громадянства в Україні: проблеми теорії та практики.....	47
Melnyk M. O. School of Legal realism against formalism and implementation of its achievements in Ukrainian legal system	51
Назарук Ю. В. Загальна характеристика правозастосовчих актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування в системі правових актів.....	54
Полатайко І. В. Методологічні основи співвідношення понять «правова ідеологія» та «правова система»	57
Попадинець М. І. Якість українського законодавства як передумова реалізації прав людини.....	60
Рибікова Г. В. Функції правової експертизи нормативно-правових актів	63
Холоднюк С. З. Філософсько-правове розуміння соціальної цінності людини	66
Цушко С. Є. До питання про становлення інституту судового представництва на українських землях в XVI ст.	70
ÚSTAVNÉ PRÁVO	
Mytnyk O. V. The improvement of the mechanism for human rights protection in Ukraine in the light of the European integration.....	74
Неліна Н. В. Концепт «конституційна інженерія» в правовій доктрині: національний та наднаціональний виміри.....	77
Саркісян С. Х. Реалізація конституційного права на працю в Україні випускниками вищих навчальних закладів на сучасному етапі.....	80

OBECNÉ PRÁVO

- Бойко Ю. В.** Формування спроможних територіальних громад в умовах реалізації муніципальної реформи в Україні..... 84
- Циклаурі О. Б.** Транскордонне співробітництво на сучасному етапі реформування місцевого самоврядування в Україні..... 87
- Чапля О. В.** Поняття «організаційно-правова форма місцевого самоврядування» у муніципальному праві..... 90

PRACOVNÉ PRÁVO, PRÁVO SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA

- Тимофіїв Р. М.** До питання про участь роботодавця у недержавному пенсійному забезпеченні працівників через недержавні пенсійні фонди 94

OBČIANSKE A OBCHODNÉ PRÁVO

- Бохан О. С.** Правова природа інституту емфітевзису: деякі аспекти з українського та світового досвіду 98
- Бутенко І. О.** Актуальні проблеми участі органів прокуратури в механізмі цивільно-правового захисту прав особи 101
- Валігура К. Ю.** Значення моральних норм в цивільному законодавстві України та зарубіжних країн 104
- Головащук А. П.** Суб'єкти правовідносин з допоміжних репродуктивних технологій 107
- Грицик В. І.** Матеріальна шкода та способи її компенсації 110
- Гусєв О. С.** Розвиток суб'єктів господарювання: вихідні положення реалізації... 113
- Дмитренко Т. В.** «Ноу-хау» як право інтелектуальної власності в господарському праві 115
- Калюжна В. В.** Цивільно-правовий статус об'єднань співвласників багатоквартирних будинків як суб'єктів цивільних правовідносин 117
- Калюжний В. В.** Житло як об'єкт цивільних правовідносин..... 120
- Кларатї Д. У.** Legal nature of the purchase and sale contract of the share investment fund's investment certificates 123
- Кондратова А. М.** Обов'язкова частка у спадщині як спосіб забезпечення непрацездатних осіб 126
- Круковес В. В.** Позашлюбні відносини: проблемні питання теорії та практики... 130
- Майка Н. В.** Набувальна давність як підстава виникнення речових прав на чужу нерухомість..... 133